

UTÓSZÓ

Kallós Ede először 1943-ban megjelent *Nevek és napok című kötete* bőven ontja a keresztnemekhez fűződő magyarázatokat, azt a roppant művelődéstörténeti anyagot, ami egy-egy mindennapinak tetsző mai keresztnév mögött rejtőzik. A szerző nyomán az olvasó is elkalandozik a vallástörténet, politika, néprajz, művelődéstörténet, nyelvi elemzések legkülönbözőbb területeire, hogy egy-egy keresztnév eredetét megfejtse. Az egyik névben (*Gyula*) ősi magyar hagyomány emléke él, akad olyan név (*Etelka*), amely irodalmi divatnak, Dugonics András hatásának köszöni eredetét, egyik nevünk német, a másik francia eredetre utal, van olyan, amelyik pogány hagyományokat tükröz, és olyan is, amelyik a középkori kereszténységnek hála. A nevekben is benne van a világtörténet, csak ki kell olvasni. Ezt a munkát vállalta Kallós Ede népszerűsítő munkája. Olyan pontos, mint egy lexikon, és olyan érdekes, mint egy detektívregény.

Sok évtizedes kutatómunkán alapuló, tudományos népszerűsítő művelődéstörténeti feldolgozását adja Kallós Ede a személyneveknek, s olyan rejtelmes összefüggéseket tár fel az olvasó előtt, hogy izgalmasabb ez a könyv egy drámai fordulatokkal teli regénynél is.

A magyar nevek története a magyar nemzet története. Hálaival és elismeréssel kell fogadnunk Kallós Ede művét, mely a hazánkban használatos keresztnemeket tárgyalja, a személynevek eredetét és történetét dolgozza föl a nagyközönség számára. Ezekben a nevekben a magyar történelmen kívül benne van egy-egy darab világtörténet, művelődéstörténet, magyar

és világirodalom-történet, művészet- és egyháztörténet. És milyen csodálatos az eredetük! Az ősi magyar neveken kívül bibliai, török, arab, perzsa, görög, latin, germán, szláv nevek vannak köztük. Mekkora utat kellett ezeknek a neveknek bejárniuk, míg hozzánk eljutottak, s mekkora tudás kell a szerzőnek ahhoz, hogy ezt az utat visszafelé követve eljusson kiinduló állomásukhoz, származási helyükhöz. Ehhez nem elég egyoldalú tudósnak lenni: nagy műveltség, széles látókör szükséges hozzá.

A könyv a személyneveket ábécérendben tárgyalja, de ez csak a könnyű kezelhetőség kedvéért van. Az egyes cikkek kidolgozása oly érdekfeszítő, hogy némelyik valóságos kis regény. Csodálatos világba jutunk a könyv olvasása közben. Meglepődve látjuk, hogy születik meg ez vagy az a név, milyen kalandos életet él, hogy vándorol országokon és világrészeken keresztül. Sokszor meglátszik rajta az út pora, máskor meg nyoma sincs a megtett útnak, olyan, mintha itt született volna valamelyik alföldi kis faluban.

Ma a nevek legtöbbször értelmetlen hangsor, csak a személyek megjelölésére, megkülönböztetésére szolgál, pedig egykor élő, jellemző jelentésű szó volt. Némelyik név tulajdonosa viszont annyira világtörténeti jelentőségű volt, hogy nevük általános fogalomná, közszóvá vált. Gondoljunk csak Julius Caesar nevére, amely a *császár*, *Kaiser*, *cár* szóknak adott életet, vagy Nagy Károlyra, akinek a neve rejlik a mi *király* szavunkban. Ki gondol arra, hogy a magyar paraszt *János* neve a bibliai *Jahve* istennevet foglalja magában? A *György* név az ókori görög földművelők kunyhóiból indul ki, jelentőségre jut a népvándorlás korában, majd a keszthelyi Georgikon alapításában részt kérve, újra visszatér a mezőgazdaság világába. Ki sejtene, hogy az eredetileg drágagyöngyöt jelentő *Margit* név, melyet a szerelmi elragadtatás formált, hosszú, bonyodalmas úton eljut egészen a mi Árpád-házi Szent Margitunkhoz?

A TINTA Könyvkiadó bízik benne, hogy Kallós Ede *Nevek és napok* című művét reprintben megjelentetve ismét ugyanolyan élénk visszhangja lesz a könyvnek, mint az első, 1943-as megjelenésekor.

Kallós Ede (1882–1950) tanár, klasszika-filológus. Budapesten és Berlinben végezte egyetemi tanulmányait. Tanári oklevelének megszerzése után 1911-től Budapesten volt gimnáziumi tanár. Tagja volt az MTA klasszika-filológiai osztályának (1910–1921). Nagyszámú érdekes tanulmánya jelent meg a klasszika-filológia és az ókori vallástörténet köréből.

Főbb művei: *Homeros és Archilochos* (1904); *Sappho* (1922); *Görög mitológia* (1923); *Görög élet és műveltség* (1924); *Regélnek a múzsák* (1925); *Görög-római vallástörténet és mitológia* (1927); *Nevek és napok* (1943).